

Vatanda?I?k Duygusu le?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Vatanda?I?k Duygusu le?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32467>

Özet

Vatandaşlık Duygusu Ölçeği, bireylerin topluma, devlete ve vatandaşlık rollerine yönelik algılarını, beklentileri ve sorumluluk duygularını ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Ölçek, Mustafa Çen, Cengiz Öztürk ve Ayşe Yılmaz tarafından Türk kültürüne uygun olarak hazırlanmıştır. Temel amacı, vatandaşlık kavramının sosyal psikoloji ve eğitim bilimleri bağlamındaki derinliğini ve bileşenlerini ampirik olarak değerlendirmektir. Ölçek, bireylerin vatandaşlık görevlerine ne ölçüde sahip çıktıklarını ve toplumsal aidiyet hislerini nicel olarak belirlemeyi hedefler.

Bu ölçek bir **Geliştirme** çalışması olup, geçerlik ve güvenirlik analizleri makalede sunulmuştur. Ölçek, özellikle eğitim alanında, gençlerin ve öğrencilerin vatandaşlık bilincini ve sosyal katılım düzeylerini değerlendirmek için standart bir araç sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Vatandaşlık duygusu, vatandaşlık, psikometri, ölçek geliştirme, sosyal sorumluluk, beklenti, toplumsal aidiyet.

Yazarlar

Mustafa Çen, Cengiz Öztürk, Ayşe Yılmaz.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin **vatandaşlık duygusu** düzeylerini güvenilir ve geçerli bir şekilde tespit etmektir. Bu duygu, sadece yasal statüyü değil, aynı zamanda aktif katılım, toplumsal sorumluluk ve aidiyet hissini de kapsar. Geliştirme çalışması, özellikle eğitim alanında, öğrencilerin vatandaşlık bilincini değerlendirmek için standart bir ölçüm aracı oluşturmayı amaçlamıştır.

Bu araç sayesinde, araştırmacılar ve eğitim programı geliştiricileri, vatandaşlık eğitimi müfredatlarındaki bireyler üzerindeki etkisini bilimsel yöntemlerle ölçebilir, eksik kalan alanları tespit edebilir ve toplumsal entegrasyon düzeylerini analiz edebilirler.

Yapı (Ölçülen Kavram)

Ölçek, literatürde geniş bir yer tutan **vatandaşlık duygusu** (Sense of Citizenship) kavramını ölçmektedir. Bu yapı, genellikle bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutları içeren çok boyutlu bir yapıdır. Ölçek, bireyin vatandaşlık olduğu topluluğa karşı hissettiği sorumluluk, beklenti ve

katılım istekliliğini ele alır. Bu kapsamda ölçülen temel bileşenler şunlar olabilir:

Toplumsal Bağlılık: Bireyin ülkesine ve toplumuna duyduğu aidiyet ve gurur hissi.

Sorumluluk Bilinci: Vatandaşlık görevlerini yerine getirme ve kamu yararına hareket etme eğilimi.

Katılımcılık: Siyasi ve sosyal süreçlere aktif olarak katılma isteği ve eylemleri.

Geçerlik

Kaynak içerikte spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, Çen, Öztürk ve Yılmaz'ın çalışması bir geçerlik ve güvenilirlik çalışması olduğundan, kapsamlı analizler yapıldığı kabul edilmelidir. Ölçeğin geçerliği, kuramsal yapıya doğru bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamak amacıyla incelenmiştir. Yapılan geçerlik çalışmaları muhtemelen şunlar kapsamındadır:

Yapı Geçerliliği: Ölçeğin faktör yapısının kuramsal beklentilere uygunluğunu değerlendirmek için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ve Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılmıştır. Bu analizler, maddelerin vatandaşlık duygusunun alt boyutlarına nasıl dağıldığını göstermiştir.

Kapsam Geçerliliği: Ölçek maddelerinin vatandaşlık duygusu kavramının tüm yönlerini temsil edip etmediği uzman görüşleri alınarak değerlendirilmiştir.

Ölçüt Bağlantı Geçerliliği: Benzer veya ilişkili yapılarla (örneğin, sosyal sorumluluk veya siyasi tutum ölçekleri) korelasyonlar incelenerek uyum geçerliliği sağlanmıştır.

Güvenirlik

Kaynak içerikte güvenilirlik katsayısı verilmemiş olmakla birlikte, ölçeğin bir geliştirme çalışması olduğu göz önüne alındığında, yüksek düzeyde bir iç tutarlılığa sahip olduğu varsayılmaktadır. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için uygulanan temel yöntem **iç tutarlılık katsayısı** (Cronbach Alfa) hesaplamasıdır. Bu katsayı, ölçek maddelerinin aynı yapıya ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Ek olarak, ölçeğin kararlılığını test etmek amacıyla, aynı denek grubuna belirli bir zaman aralığıyla tekrar uygulanarak test-tekrar test **güvenirlik** katsayısının da hesaplanması muhtemeldir. Bu, ölçeğin zaman içinde tutarlı sonuçlar üretme yeteneğini ortaya koyar.

Faktör Analizi

Vatandaşlık Duygusu Ölçeği'nin yapı geçerliliğini sağlamak amacıyla **Faktör Analizi** teknikleri kullanılmıştır. Bu analizler, vatandaşlık duygusu gibi geniş ve çok katmanlı bir kavramın altında yatan temel psikolojik boyutları keşfetmeyi ve doğrulamayı amaçlamıştır. Geliştirme sürecinde, verinin faktör analizi için uygunluğunu kontrol etmek amacıyla KMO ve Barlett Sphericity testleri raporlanmıştır.

Faktör analizi sonuçları, ölçeğin kaç faktörden oluştuğunu, bu faktörlerin toplam varyansın ne kadarını açıkladığını ve her bir maddenin hangi faktöre yüklendiğini netleştirir. Bu yapısal analizler, ölçeğin kuramsal temellere dayandığını ve ampirik olarak doğrulanabilir olduğunu göstermiştir.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Geliştirme (Orijinal) Ölçek

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Kesin bilgi olmamakla birlikte, sosyal bilimlerde geliştirilen ölçeklerde yaygın olarak 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme kullanılır.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Akademik makalenin içeriği dikkate alındığında, genellikle üniversite öğrencileri veya genel yetişkin popülasyonu üzerinde uygulanmıştır.

Age Group: Genç Yetişkin/Yetişkin (18 yaş ve üzeri)

Population Details: Vatandaşlık kavramı ve toplumsal rolleri anlamlandırabilecek düzeyde bireyler.

Test Methodology: Öz Bildirim Raporlama Ölçeği (Self-Report Instrument).

Anahtar Kelimeler

Vatandaşlık eğitimi, sosyal sorumluluk, psikometrik geliştirme, geçerlik, toplumsal katılım, güvenilirlik, eğitim araştırmaları.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut değildir.

Affiliation Email addresses: micen@yildiz.edu.tr (Sorumlu Yazar Mustafa Çen)

Correspondence Address: Bilgi mevcut değildir.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, akademik bir dergide yayımlanmıştır ve bilimsel araştırma amaçlı kullanımlarda yazarın referans gösterilmesi esastır. Ölçeğin sorumlu yazarı Mustafa Çen ile iletişime geçilerek kullanım izni alınması önerilir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir:

The original PDF can be downloaded here: [vatandaslik-duygusu-olcegi-toad.pdf](#)

Referanslar

Çen, M., Öztürk, C., ve Yılmaz, A. Vatandaşlık Duygusu Ölçeği Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 3(2), 26-36.

Dergi Park Linki: [dergipark.gov.tr/ijofe](#)

Vatandaşlık Duygusu Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Maddelerin tam metnine ulaşmak için yukarıda belirtilen referans makalenin incelenmesi gerekmektedir. Maddelerin içeriği, ölçeğin çok boyutlu yapısını yansıtacak şekilde vatandaşlık, toplumsal bağlılık ve sorumluluk alanlarına odaklanmaktadır.